

KARTA KURSU

Nazwa	Antropologia kultury		
Nazwa w j. ang.	Cultural Anthropology		
Kod		Punktacja ECTS*	
Koordinator	Dr Mirosław Boruta Krakowski	Zespół dydaktyczny	

Opis kursu (cele kształcenia)

Absolwent posiada uporządkowaną wiedzę o kulturze i człowieku jako jej twórcy, historii i przyczynach powstania kultury, mechanizmach jej funkcjonowania, a także procesach zmiany kulturowej. Rozumie specyfikę kultur tradycyjnych. Ma znajomość kategorii myślenia pierwotnego, typowych struktur i instytucji kultur pierwotnych, rozumie problematykę płci kulturowej. Zna główne nurty teoretyczne w antropologii kulturowej oraz metody badań antropologicznych. Absolwent potrafi zastosować nabytą wiedzę nie tylko do materiału etnograficznego, ale również do kultury społeczeństw nowoczesnych. Posiada kompetencje społeczne, umożliwiające mu orientację w przestrzeni kulturowej, rozwija wyobraźnię antropologiczną, wykazuje się tolerancją wobec innych kultur i ras, w dojrzały sposób akceptuje inność i prawo do inności.

Warunki wstępne

Wiedza	Kandydat posiada ogólną wiedzę historyczną i geograficzną, zna na poziomie podstawowym problematykę nauk społecznych, a także ma elementarną znajomość stosowanych w nich technik badawczych.
Umiejętności	Kandydat umie samodzielnie pracować z tekstem, stawiać tezy i budować argumentację na ich poparcie, uczestniczyć w dyskusji.
Kursy	

Efekty uczenia się

Wiedza	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
--------	-----------------------------	-------------------------------------

	W01 – ma znajomość problematyki antropologii kulturowej i jej miejsca w systemie nauk społecznych. Zna podstawy metodologii badań antropologicznych, rozumie ich możliwości i ograniczenia, a także związane z nimi problemy etyczne.	K_W01, K_W05, K_W06
	W02 – ma wiedzę o człowieku jako podmiocie konstytuującym kulturę, uświadamia rolę badań antropologicznych dla rozumienia człowieka i różnorodności tworzonych przez niego kultur. Posiada znajomość etapów antropogenezy, wymienia elementy „kultury” zwierząt, orientuje się w problematyce ras.	K_W05, K_W11, K_W12
	W03 – wymienia typowe cechy kultury tradycyjnej, tłumaczy historyczne i społeczne uwarunkowania zmian kulturowych; posiada wiedzę o niektórych strukturach społecznych i instytucjach kultur tradycyjnych (politycznych, gospodarczych, religijnych i in.). Charakteryzuje główne kategorie myślenia pierwotnego (mit, rytuał, magia, wierzenia pierwotne).	K_W09-K_W12, K_W02
	W04 – zna klasyczne nurty teoretyczne oraz historię rozwoju poglądów w zakresie antropologii kulturowej.	K_W11

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Umiejętności	U01 – potrafi selekcjonować zjawiska kulturowe, wyodrębniać regularności i wzory kulturowe	K_U01
	U02 – samodzielnie interpretuje tekst z zakresu antropologii, poddaje argumentowanej krytyce zawarte w nim tezy, potrafi jasno komunikować swoje poglądy, konfrontując je z poglądami kolegów.	K_U09 K_U12 K_U13
	U11 – rozwija postawę krytyczną w odniesieniu do zastanych zjawisk kulturowych, demonstrowa rozumienie kluczowych mechanizmów rządzących światem kultury	K_U12 K_U08
	U13 – wykazuje rozumienie problemów etycznych związanych z badaniem antropologicznym; potrafi ukazać założenia stereotypów kulturowych, rasowych i płciowych oraz wyciągnąć wnioski dotyczące ich konsekwencji dla kultury i społeczeństwa.	K_U05 K_U03 K_U12

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Kompetencje społeczne	K01 – organizuje swoją pracę, ustala hierarchię ważności jej poszczególnych elementów, konsekwentnie dąży do celu	K_K03
	K02 – wykazuje się tolerancją wobec innych kultur, ras i płci, akceptuje inność i prawo do inności; uświadamia ograniczenia postawy etnocentrycznej	K_K04, K_K08
	K03 – w sposób dojrzały i krytyczny potrafi ocenić dziedzictwo ojczystej kultury, pielęgnuje w niej to, co najlepsze; bierze z otaczającej go oferty kulturowej to, co najbardziej wartościowe, rozpoznaje zagrożenia	K_K04 K_K08
	K05 – kształtuje w sobie postawę otwartości na nową wiedzę, zainteresowanie wobec zjawisk niezbadanych, zdolność i potrzebę istotnych uogólnień	K_K12
	K06 – rozwija wrażliwość i wyobraźnię antropologiczną jako metodę poznawczą, a także jako źródło inspiracji dla dalszych wysiłków intelektualnych. Umie racjonalnie analizować powstające problemy	K_K08 K_K04 K_K03

Organizacja											
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach									
		A		K		L		S		P	E
Liczba godzin	30										

Opis metod prowadzenia zajęć

Wykład z elementami konwersatorium, częściowo przy użyciu środków multimedialnych, koncentruje się głównie na zagadnieniach teoretycznych, w tym klasycznych i współczesnych nurtach antropologii kulturowej.

Formy sprawdzania efektów kształcenia

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W01								+					+
W02								+					+
U01								+					+
U02								+					+
K01								+					+
K02								+					+
...													

Kryteria oceny	Na ocenę końcową składają się obecność i ocena pracy końcowej.
----------------	--

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

WYKŁAD

1. Przedmiot i problematyka antropologii kulturowej. Antropologia kultura wśród innych nauk społecznych. Definicje i typy kultur. Kultura tradycyjna i kultura społeczeństw przemysłowych.

2. Metodologia badań antropologicznych. Wyobrażenia antropologiczne. Antropolog w terenie: problemy etyczne.

3. Rasa i kultura, rasa i biologia. Rasizm i kolonializm w historii myśli antropologicznej.

4. Kultura i natura. Dzikie dzieci. Założki kultury u zwierząt.

5. Kulturowe aspekty antropogenezy. Najnowsze odkrycia i nierozstrzygnięte pytania paleoantropologii.

6. U zarania antropologii. Sposoby opisywania kultur pozaeuropejskich od Starożytności po Oświecenie. „Dzikus”: oświeceniowa dyskusja o naturze ludzkiej i cywilizacji.

7. Nurty teoretyczne w antropologii. Ewolucjonizm. XIX-wieczne dyskusje o mono- i poligenezie oraz systemach pokrewieństwa. E. Taylor i szkoła brytyjska: metoda komparatywna i teoria przeżytków. L. Morgan jako prekursor szkoły amerykańskiej. Odkrycie systemu klasyfikacji terminów pokrewieństwa. Model ewolucyjny i teoria magii J. Frazera.

8. Teoretyczne i metodologiczne założenia dyfuzjonizmu (F. Ratzel, L. Frobenius, F. Graebner i B. Ankermann, W. Schmidt). Antropologia niemieckojęzyczna w obliczu nazizmu.

9. Historyzm i relatywizm kulturowy: F. Boas i jego wpływ na rozwój dyscypliny. Profesjonalizacja amerykańskiej antropologii. Uczniowie F. Boasa.

10. Nurt „Kultura i osobowość”. Konfiguracjonizm R. Benedict. Antropologia dzieciństwa, wychowania i dojrzewania w pracach M. Mead. Psychoanaliza A. Kardnera.

11. Funkcjonalizm. B. Malinowski o istocie i funkcjach kultury. Strukturalny funkcjonalizm A. Radcliffe-Browna. Antropologia jako nauka humanistyczna w ujęciu E. Evansa-Pritcharda. Dyskusja metodologiczna i etyka badań terenowych.

12. Wpływ językoznawstwa na badania nad kulturą. „Kurs językoznawstwa ogólnego” F. de Saussura. Hipoteza E. Sapira and B.L. Worfa. W. Propp i morfologia bajki. R. Jakobson i Praskie Koło Lingwistyczne.

13. Strukturalizm C. Levi-Straussa. Procesualistyczny strukturalizm E. Leacha.

14. Nowa odsłona ewolucjonizmu. Neoewolucjonizm multilinearny i uniwersalny (L. White, J. Steward, M.

Harris). Antropologia interpretatywna. C. Geertz i metoda „gęstego opisu”.

15. Antropologia kognitywna. Antropologia postmodernistyczna i poststrukturalistyczna. Antropologia feministyczna. Współczesne społeczeństwa w perspektywie antropologicznej. Podsumowanie: kierunki przyszłego rozwoju teorii antropologicznej.

Wykaz literatury podstawowej

Antropologia społeczna Bronisława Malinowskiego, praca zbiorowa pod red. Marioli Flis i Andrzeja K. Palucha, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1985.

Burszta Wojciech J., Antropologia kultury : tematy, teorie, interpretacje, Zysk i S-ka Wydawnictwo, Poznań 1998.

Hann Christopher Michael, Antropologia społeczna; przekł. Sebastian Szymański, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2008.

Harari Yuval Noah, Sapiens: od zwierząt do bogów; tłumaczył Justyn Hunia, Wydawnictwo Literackie Kraków 2019.

Nowicka-Rusek Ewa, Świat człowieka - świat kultury, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012.

Wykaz literatury uzupełniającej

Antropologia kultury. Zagadnienia i wybór tekstów, oprac. Grzegorz Godlewski [et al.]; wstęp i red. Andrzej Mencwel, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego Warszawa 2005.

Barnard Alan, Antropologia społeczna a pochodzenie człowieka, przekład Olga Siara, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2022.

Huberman Jennifer, Transhumanizm od przodków do awatarów, w tłumaczeniu Tomasza Sieczkowskiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2023.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)

Ilość godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	15
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	
	Przygotowanie do egzaminu	15
Ogółem bilans czasu pracy		60
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		